

Karagöz.

II.

U r u s m a o j u n u .

Hažejvat (bir gazel söjlijerek čekmā başlar ve gazel bittikte ,of haji hakk, mesiret gjahi uşşaka bunun gibi mekjan olmaz' bejtini ve ,eli jüzü junmuş' fêkralarêñe sôjler ve fêkranên sonunda makamle): Jar bana, bir ejlenželi jar jar jar, jar bana bir ejlenželi jar jar jar (derken K a r a g ö z gelerek bir görültüjle Hažejvatê döjmeje başlar).

Haž. aman aman aman Karagöz, ajā'nê öpejim, aman ne dir bu kēzgēnlēk ? (derken Haž. gider).

Kar. brrre . . . beni bilmez, kendisini asla ve kata tanēmaz, sajjēsēz herif; — ne dir o, kapunun önüne gelmişsin, harmana pañžar, haj bana pañžar ,zr zr mr mr' (derken Haž. gelüp Kar. elile ,mr' derken Haž. kaçar); — amma pañžar budelasē kerata hā, hiç demek jok-mu-dur ki Karagöz ābēfendi azgēn-mē-dēr dargēn-mē-dēr, jorgun-mu-dur argēn-mē-dēr, jahod kendi kendini-mi sajjēkla-jor, joksā boş keseden akēe-mi ajēklajor (derken H. gelir).

Haž. aḡşam šerifler hajr olsun.

2

Kar. bu gün gidemedim.

Haž. nereje ?

Kar. baḡşēš dā'lan jere.

Haž. ulan, ben sana baḡşēš dedim-mi ?

Kar. ben-de sana hedije dedim-mi ? (dije Hažejvata vurur).

Haž. sefa geldin.

Kar. evde unuttum.

Haž. neji ?

Kar. *sopajê.*

Haž. *ulan, ben sana sopa dedim-mi? (der Karagöze vurur).*

Kar. *ben-de sana çelik-çomak dedim-mi? (der Hažejuvata vurur).*

3 Haž. *aman efendim, her ne hal ise başëma bir fes almëštëm-de ge-lürken jorgunlëk almak üzere Karagözüme urajëm demištım.*

Kar. *ne japajëm, fez aldësan?*

Haž. *ulan, öjle-mi derler?*

Kar. *ja nasê derler?*

Haž. *ulan, güle güle başënda paralansën, demek jok-mu?*

Kar. *güle güle başënda paralansën.*

Haž. *ha aferim, šte böjle demeli ja; — derken efem, onun üzerine evde odun bitmiş, bir az odun al dediler, odun kapusëna gidüp beş on çeki odun aldëm.*

Kar. *güle güle başënda paralansën.*

Haž. *ulan sus, bu fes dejl, odun aldëm odun.*

Kar. *güle güle başënda paralansën.*

4 Haž. *ulan, başëm gözüm jarëlër.*

Kar. *güle güle başënda paralansën.*

Haž. *ulan, öjle demezler.*

Kar. *ne bilejim ben, sen örettin.*

Haž. *ulan, o fese göre idi.*

Kar. *ej ne dejëm?*

Haž. *„güle güle jak, otur-da külüne bak“ demek jok-mu?*

Kar. *jok jok var-mê? güle güle jak, otur-da külüne bak.*

Haž. *ha aferim, šte şöjle şöjle.*

Kar. *güle güle jak, otur-da külüne bak.*

Haž. *derken efendim, geçen günkü jâmur, malümja, evin kiremitleri filan kêrëlmëş, bütün jâmur evin icine akmëş; bari bir iki dülger çā'rëjëm-da hem kiremitli hem-de dā jêkêk bazi jerlerini japtëra-jëm dedim; evi bi-güzelže tamir ettirdim.*

Kar. *güle güle jak, otur-da külüne bak.*

Haž. *ulan, bu ev jeni japtërdëm dā.*

Kar. *güle güle jak, oturda külüne bak.*

Haž. *ulan, jazêk dejl-mi?*

Kar. *güle güle jak, otur-da külüne bak.*

Haž. *öjle denmez?*

Kar. *ja nasê denir?*

Haž. *ulan, oh oh maşallā pek memnun oldum, güle güle oturunuz,⁵ içinde hiç eksik olmajênêz' demek istemez-mi?*

Kar. *is . . is . . ister, ŧej oh oh maşallā pek memnun oldum, güle güle oturunuz, içinde hiç eksik olmajênêz.*

Haž. *sōra bilader, borğlunun biri Hažejrat zenginlemiŧ, evi japtêri-jor dejüp, para almā gelür; benim-de param bitmiŧ oldūndan borğluje b'āz b'āza gouga ederiz, sōra dava edüp bizi hapêsa atarlar.*

Kar. *oh oh maşallā pek memnun oldum, güle güle oturunuz, içinde hiç eksik olmajênêz.*

Haž. *aman bilader, hapêside-jim hapêside.*

Kar. *oh oh maşalla etc.*

Haž. *bilader jazêk dejl-mi?*

Kar. *oh oh maşalla etc.*

Haž. *ulan, öjle demezler.*

Kar. *ja nasê derler, ne blejim ben, sen õrettin.*

Haž. *ulan, ben õrettisem ev için õrettim; buna-da öjle-mi derler?*

Kar. *ne derler?*

Haž. *işallā efendim jakênda biri sebep olur-da çêkarêr, siz merak etmejin, işallā ötekilerini-de çêkarêrlar.*

Kar. *işallā efendim etc.*

Haž. *hā ; — sōra Karagöz nejse biz bununla ejiže ūraŧêrêz, nejse bizi hapêsdan çêkarêrlar; ben o sevinžile koŧa koŧa eve gelürken fêrênzênen biri fêrêndan ekmek çêkarijormêŧ azelejle kürejin sapê bi gözüme dokunup gözümün biri çêkmaz-mê?*

Kar. *işallā efendim jakênda biri sebep olur-da çêkarêr, siz merak etmejin, işallā ötekini-de çêkarêrlar.*

Haž. *ulan, gözüm çêktê.*

Kar. *işallā efendim etc.*

Haž. *ulan, öteki-de-mi çêksên?*

Kar. *işallā efendim etc.*

Haž. *ulan, işallā ŧifa bulursunuz, jakênda hiç görmemiŧe döner-siniz' demek jok-mu-dur?*

- Kar. *işallā şifa bulursunuz jakênda hiç görmemişe dönersiniz.*
- Haž. *memnun oldum efendim, memnun.*
- Kar. *ben-de majmun oldum efem, majmun.*
- Haž. *ulan, majmun dejl, memnun.*
- Kar. *o ne demek?*
- Haž. *sevindim, hazz ettim demek.*
- Kar. *öjle de-sene jā; — somun oldum, limon oldum dejüp durijorsun.*
- 7 Haž. *haj terbijesiz haj, ulan seni validen terbiye etmedi-mi?*
- Kar. *etti.*
- Haž. *böjle-mi terbiye etti?*
- Kar. *jō, geçen gün mutfakta idim bir yumurta iki-de limon sêkêp bir birine karêştêrdê, sōra başêma döküp güzelže beni bi terbijeledi.*
- Haž. *haj mezub köpek, haj.*
- Kar. *zêrzob sen-sin.*
- Haž. *lakin Karagöz bir iki gün-dür havalalar-mê fena, joksâ souk-mê aldêm, başêm pek arêjor, midemde-de bir fenalêk var; aḡşam limonla kâve kodum, hiç işe jaramadê.*
- Kar. *aman Hažejvat, sana bir ilaž sālêk verejim-de şunu jap, hiç bişejin kalmaz.*
- Haž. *ne o bakajêm, Karagöz.*
- Kar. *şindi jirmi direm tayta kurusu hulâsasê alêrsên, altê mil-de sivri sinek gezintisi, dokuz arşên arê vêzêltêsê, oniki kirat güvergin kanadê, jedi top şejtan akêntêsê, üç denk Veli efendi çajêrê, jetmiş beş kantar dolab gêžêrtêsê, jedi çekirdek pazar kajê, on üç fersâ minare gölgesi, dokuz metro davul tozu, on bir giram ak deniz ruhu, jüz on jedi okka langa marulu posasê, on üç düzüne marmara şurubu.*
- 8 Haž. *Karagöz çêldêrdên mê?*
- Kar. *bêldêrjên sen-sin, sen dinne.*
- Haž. *neji dinnejim? sôjlediklerin hep deli saçmasê.*
- Kar. *dinne-sene bē, ben bu tertibi baş hekimden örendim.*
- Haž. *sôjle bakalêm.*
- Kar. *şindi bu ezalarê bir kâve ŷezvesinde kajnadêp küçük bir tayta havanda döersin, sōra jetmiş dereže neft jânê on dokuz kade gaz jā ile karêştêrêp öbür ezalarê bunun içine kojup bidaha kajna-*

*dêrsên, ondan sôra günde bir kâve kašêle birer batman jersin ;
bišejin kalêrsa, janêma gel, šøjle bire bir dir.*

Haž. *ulan, sen pusulajê-mê sapêttên, ne japtên ?*

Kar. *hâ hâ hâ, nef jânê kajnadêrken üç kile-de kêrêm tartar, — çok
bâ'rma bâzênê jêrtar, — korsan içine dâ šêfalê olur.*

Haž. *beni-de çêldêrdažak.*

Kar. *çêldêrma bê.*

Haž. *ulan, sôjledîn ne ilaža benzer, ne lakêrdêje.*

Kar. *haj šaškên kerata haj, ilažê-mê bejenmedin-mi ?*

Haž. *Karagöz, sana bin kerre tembix ederim, ne vakit bu delilikten o
vaz geçežên ?*

Kar. *ulan, bu delilik-mi ?*

Haž. *delilik jâ, başka ne olur ? sîndi ejlenžeji brakalêm-da biraz-da
išimizi dūšünelim.*

Kar. *ne işi ?*

Haž. *Karagöz, gel senlen bir sermaje düzelim.*

Kar. *ben sermajeji buldum.*

Haž. *aman Karagöz, nasê sermaje ?*

Kar. *Hažejvat öjle sermaje ki hiç olmaz.*

Haž. *kuzum Karagöz ne japijorsun, bakajê-m.*

Kar. *ne japažâm, bir mâza açtêm.*

Haž. *eh ?*

Kar. *içine beş altê jüz tane tulum doldurdum.*

Haž. *boş tulum-mu ?*

Kar. *dinne-sene.*

Haž. *eh ?*

Kar. *jaz geldî vakitte tulumlarên â'zênê açêp içine sêžak doldurijor-
rum, sôra onlarên â'zênê kapajêp kêša saklijorum ; kêš geldi-mi
başka tulumlarên â'zênê açêp içine souk ve jel doldurup annarê-da
jaza saklijorum.*

Haž. *Karagöz, bu olur šej-mê ?*

Kar. *neje olmaz ?*

Haž. *eh, onlarê ne japažân ?*

Kar. *mesela kêšên çamašêržêlar çamašêrê jêkarlar, beklerler ki gü-
neš açêlsên-da çamašêrê kurutsunlar ; kêš günü-de güneš üç günde*

dört günde bi parça ortalē eşēdēr, onun içün çamaşêrlar geç kurur; — gazetelerle ilan ettim ki çamaşêržêlara çamaşêr kurutmak içün eza satijorum, šindi çamaşêržêlar beni örendiler, ne vakit çamaşêr jêkadêlar-mi bana gelijorlar, bi tulum sêžak satijorum, gelüp çamaşêrlârēnē çabužazêk kurutijorlar.

Haž. eh, jazēnda ne japažān?

Kar. jazēnda mesela bi takēm jelken gemileri beklijorlar ki jel çêksēnda gemiler işlesin; šindi beni örendiler, ejer gemiji kaldêrmak istijorlarsa, onnara-da bir tulum jel satijorum, onnar-da gidüp gemilerini kaldêrijorlar.

¹¹ Haž. Karagöz, bu sôylediklerini deli bile sôjlemez bî?

Kar. Hažejvat šu rujamē tabir et-sene.

Haž. ulan, bu ruja-mē idi?

Kar. aj sen gerçekten-mi dinnijordun?

Haž. gerçekten jâ, lakin Karagöz deli-mi oldu deje ben-de saš-mêštēm.

Kar. haj zevzek kerata, haj.

Haž. Karagöz, šindi latajfen serasē dejl.

Kar. olsa-da jesek.

Haž. neji?

Kar. šte o kadajfê.

Haž. ulan, ben sana kadajf dedim-mi? (dijerek Karagöze bir vurur).

Kar. ben-de sana tepsi bôreji dedim mi? (dijerek o-da vurur).

Haž. aman Karagöz, sana buraja geldimin sebebini sôjlejem-mi?

Kar. sôjle bakalēm.

¹² Haž. geçenlerde hanja šu ašêklar mejdanē jok-mu?

Kar. jok.

Haž. var ā.

Kar. hā var.

Haž. šte oradan geçijordum, šu kasablarēn karsusēndaki šuara kâ-vesi var, orada bir gürültü patêrtē işittim ki deme gitsin.

Kar. amma japtēn Hažejvat hā.

Haž. inan olsun bôjle.

Kar. e sôra?

Haž. birde baktēm ki ne bakarsēn?

Kar. *bakar sen-sin kerata, ā'zēn topla.*

Haž. *bičok šajrlar oturmēšlar, sazlarē ellerine almēšlar, hem čali-jorlar hem-de sōjlilorlar ; bir hošuma gitti, bir hošuma gitti, bir hošuma gitti (dejerek Karagōziin ejiže janēna jaklašēr).*

Kar. *keš kerata, burnuma-mē girezēn? vaj kerata vaj ... bir hošuma gitti ... bir hošuma gitti ... o ne olažak o? (dejerek Hažejvatē janēndan iter).*

Haž. *oražēkta tam iki sāt oturdum dinnedim, fakat tāf bir jeri var, 18 askē-mē-dēr nē-dēr, — bir šal asmēšlar, on tane lira japēštērmēšlar ; önümüzdeki filan geže bir birile ve baška istijenlerle uruša-žaklar, kim kimi alt edežek olursa, o šalē liralarlē-da o ala-žakmēš.*

Kar. *deme bē, vaj anažāzēnē salladēmēnēn.*

Haž. *ne oljorsun Karagöz, gözlerini öjle fal tašē gibi neje ačtēn?*

Kar. *on tane oski (lira) bu bē Hažejvat, nasē ačmam ; — aman H. nasl etsek ažeba.*

Haž. *nasl edežēz, elimizden ne gelir? bizde šajrlēk jōk ki gidelim biz-de urušalēm ; — nasē Karagöz, sen saz čalmasēnē bilirmisin?*

Kar. *kaz čalmasēnē-de bilirim, ördek čalmasēnē-de.*

Haž. *ulan, öjle dejl, hanē saz var-dēr, eline alup-ta zēmbērē zēmbērē 14 zēmbēr-de zēmbēr deje čalarlar, bunu bilirmisin?*

Kar. *mis (misk) gibi.*

Haž. *ē gazel okumasēnē bilirmisin?*

Kar. *kazel kokmasēnē-de bilirim.*

Haž. *ulan külhane, kazel kokmasē dejl, gazel okumasēnē, šajr sōjle-mesina.*

Kar. *pek alasēnē japarēm bē.*

Haž. *e Karagöz sōjle inžeden inžeje bir gezin bakajēm.*

Kar. *(ajakile javaš javaš gezmē bašlar).*

Haž. *ulan, öjle gezmek dejl.*

Kar. *ja nasē gezmek?*

Haž. *ulan, sōjle ā'z ile.*

Kar. *(bašlar ā'zēnē jere sūrūp gezmē ve bir az bōjle gezdikten sōra) ... ptüh ... ptüh ... ef ā'zēna-da manda pislī bulaštē.*

Haž. *ulan, öjle dejl.*

- Kar. *ja nasê bē?*
- 15 Haž. *žanēm sōjle ,adam aman' deje bi ček, bakajēm.*
- Kar. *merdümeden jokarê-mê?*
- Haž. *ulan, amma sersem-sin hā (makamile) ,adam aman aman aman' šte bōjle bi šej.*
- Kar. *japarēm bē.*
- Haž. *hajdê görejim seni.*
- Kar. *aman (deje bā'rêr).*
- Haž. *vallahi Karagöz işledi bana, bi pača dā javaš.*
- Kar. *(azažêk javašča) aman.*
- Haž. *biraz dā.*
- Kar. *(azažêk dā javaš) aman.*
- Haž. *az dā.*
- Kar. *(dā javaš) aman.*
- Haž. *bipača dā.*
- Kar. *(az dā javaš) aman ... ppp ... vaj kerata vaj, az dā az dā deje bana küçük dilimi jutturažaktê.*
- Haž. *sahi Karagöz eji bilirmisin?*
- Kar. *alasênê bilirim bē.*
- Haž. *ej, dā ne, hajdê gidelim uruşalēm, belki baytēmēza biz kazanê-rêz-da šu kokoztūmuzla mangizlere konarêz, olmaz-mê?*
- Kar. *pek ala, olur.*
- Haž. *hajdê, öjlejse gidelim.*
- Kar. *hajdê gidelim (der ikisi-de giderler).*

* * *

- 16 (Sōra perdeden Hažejvatên čektê tarafa bir kâve resmi konup ve birde kâveži resmin janênda oturmakta bulunur ve bu türkücü

*žezajrin evleri alčažêk evler,
içinde oturur a'alar bejler,
indirin perdeji, görmesün eller.*

(N.) *gönülden-de jürük ata bindin-mi,
deli gönül žoštu jarê gördün-mü?*

*žezajrin kapusu kapu-dêr kapu,
içinde oturur nemsenin topu,
žanêma kjar ejledi gönülün oku.*

(N.) gönülden-de etc.

*Varên bakên âlar, kulle tüter-mi ?
kullenin içinde bülbül öter-mi ?
benim sana hanêm güžüm jeter-mi ?*

(N.) gönülden-de etc.

*okejarak šajrlar görünür ; — šajrlerin birisi-de bir başka türkü
okurken Karagözle Hažejvat gelür.)*

Kar. *o söljedîn jer burasê-mê ? oh ellerindeki ne-dîr ?*

Haž. *aman Karagöz sus, biraz javaš sölje, šte o dedîm šajrlar bun-¹⁷
nar-dêr, šte bunnarla urušažân, görejim seni.*

Kar. *brrr . . . adam bunnarê ben bir jumrukte geberti veririm.*

Haž. *aman Karagöz, sen nasê urušmâ annadên ?*

Kar. *vurušma nasl olur ? jumruk, tekme, šamar ellezi.*

Haž. *aman Karagöz, sen demek bizi utandêražân ?*

Kar. *neje bê, ničün utandêrajêm ?*

Haž. *Karagöz öjle urušma dejl, gazelilen urušma.*

Kar. *a budala kerata, bunu demin ničün söljlemedin, ben evden bir
pača kazel alajdêm.*

Haž. *hala annamadê, ejvâ šindik nasl edelim ? šindi bizi rezil
edežekler.*

Kar. *ničün bê ? ulan, bu amma táf herif bê.*

Haž. *Karagöz, šindik onnar bir türkü gibi bejt okurlar sen-de ona
karšêlêk vermeli.*

Kar. *söljede-sene, kazel urušmak, zembil urušmak ne biçim la-
kêrdê bu ?*

Haž. *e nasê, sen-de japa biležên-mi, joksa dônelim-mi ?*

Kar. *ne var onu japmêžak, ôhō . . . ôhō . . . jâ ne sandên — ejjj . . . šajr-¹⁸
ler ben-ki Karagöz-üm sizinlen urušmâ geldim, söljejin bakajêm.*

Haž. *(javašča sesle) aferim Karagöz bê, ödüm patljordu.*

Kar. *brrr ... ben öjle ŧejlerden korkarmëjëm bë ?*

Haž. *ha bakajëm ha, aferim Karagöz.*

Šajrler: *bujrunuz ŧuraja, safa geldiniz, hoŧ geldiniz ; (këvežije) kaveži ! bir ŧekerli, bir-de kesme.*

Käv. *ŧekerli bir asma altë, kesme bir kapu dibi (deje bā'rër).*

Kar. *(këvežije) javaŧ, kulā'mën zarë patladë, b'azënë su jolžu borusujle-mi deldirdin ?*

Käv. *e kirk jëllëk adeti ŧindi burdan kaldëražāz-më ? (dejüp kävënin içinden ,käveleri al' deje bir ses işidilir ; — këveži gidüp këveži getirür Karagözle Hažëjvat käveleri içerler.)*

19 Šajrlerin biri: *ej Karagöz bizimle uruŧmā-mi geldin ?*

Kar. *ne sandën jā, benim gibi bir ac gözlü dururken bu mangizlerin burada japëŧëp kalmasë neje eji ?*

Šajr. *e öjlejse bujrunuz, söljejiniz-de dinnejelim.*

Kar. *jok, siz söljejiniz-de ben-de karŧëlënë söljejem.*

Haž. *aferim Karagöz aferim ha, seni görejim.*

Kar. *brrr ... ben kim-im bë ?*

Šajr. *öjlejse dinnejiniz (dejüp bunnarë söljer).*

Šajr. *Gel zeük idelim bir geže mahfiže Bebekte, bir gjam alalëm bizde murad üzre felekte ;*

Kar. *Gel çergeje sejr ejle kuklajë felekte, hem sana hedije virejim bir kël elekte.*

20 Šajr. *Kël ŧerbeti vaslënla nola hastane timar kalsën-më ažeb böjleže üftade döŧekte ;*

Kar. *Šerbetçilerin kjasesini çalmëŧ idim ben, kaldëm tutulup hajlë zaman bende kürekte.*

Šajr. *Hep oldu heba bunže benim gajretü sajim, ražm ejlemedi bizlere ol sim bilek-te ;*

Kar. *Ëzgara maŧa japmak ile geçti zamanëm, bir para jerini tutmadë çektijim emek-te.*

Šajr. *Uŧŧakë savar vadile a'uŧuma gelmez, akranë bulunmaz anin üftadelikte ;*

Kar. *Bana jetiŧir bir kaba hasër dahi olsa, jatte'ënë işittin-mi çingjanenin döŧekte ?*

- Šajr. *Bir mislini görmüş dejil insan ü beşer,* 21
belki bulunur husnile akranê melekte ;
- Kar. *Jok-tur Hažejvat gibi bir maskara adem,*
belki bulunur bakêşê majmunu şebekte.
- Kar. *nasê, maşallā bana dejl-mi ? öhō ... öhō ...*
- Haž. *aferim Karagöz aferim, bizi-de majmun japtên, amma zarar jok.*
- Kar. *ben adamê majmun japarê, amma vezinli mevzunlu majmun*
japarê, brrr ...
- Haž. *ha Karagözüm ha.*
- Şajlerin biri: *bir dā söljiježem, dinne Karagöz.*
- Kar. *söjle, bakalêm.*
- Šajr. *lakin eji davranmalê hā.*
- Kar. *sen-de bana kulaklarêni eji dik.*
- Šajr. *dinne.* 22
- Šajr. *Ejjamê sitada sohbeti helva gerek,*
nejü tamburü keman çalpare çanga gerek ;
- Kar. *Çergesinde çingenenin her geže gouga gerek,*
sofrasênda her geže bulgurlêža çorba gerek.
- Šajr. *Ejlesün nazreji üttadegjani aşikan,*
mezlisi rindande elbet dilberi rana gerek ;
- Kar. *Jaz günü sārāja kalkar, çergede lazêm bize*
örz, çekiç, ahen, kömür, zêmba gerek.
- Šajr. *Bir şeker dahi güle gördüm leblerin manendi dir,*
musikile atêlêr ama biraz hülja gerek ;
- Kar. *Bizde merkeb muteber-dir, hikmetin bilirmisin ?*
pejgir ala-dêr, ama jürüjîş jorga gerek.
- Šajr. *Biz eji halva jedik seni hakk mübarek ejlesin,* 23
bir birinden sohbeti helva demek ala gerek ;
- Kar. *Gelse çeri başêdan, bize bir adem jeter,*
žumlenize ter tepeli majmun gibi salta gerek.
- Haž. *ha Karagöz ha, aferim sana bē, mejer sende eji šajrlêk-de*
varmêş.
- Kar. *ne sandên jā, dā senin bilmedin bende neler var.*
- Šajrlerin biri: *e Karagöz, bişej dā söljejejim, ževabini vere bilirsen*
,hožam-sên' deje eleni öpežem.

Kar. *söjle söjle, hiç durma, alên dedikêe söjle, bende ževab hazêr.*

Šajr. *dinnejin.*

24 Šajr. *Eksik dejil insan olanên derdi serinden,
mümkîn-mi halas olmasê dünja kederinden ?*

Kar. *Eksik-mi olur hêrsêzên zer kemerinden,
ben hoşnudum bizim olanên bu hünerinden.*

Šajr. *Ko ben çekejim aşk zinžirini amma
ja rabb hiż ejle bunun beş beterinden ;*

Kar. *Dün aşısam ben bakkal ile laf ederken
geldi aşêrdê üç beş kelle pejniri jerinden.*

Šajr. *Bir şuxa gönül vermişidim, merhamet etmez,
kurtaramadêm jakamê o zalêmên şerrinden ;*

Kar. *Sabalajên ben salhaneje vardêm, ona janarêm,
çarpamadêm beş on bumarê жіjerinden.*

25 Kar. *nasê Hažejvat, eji söjlemedim-mi ?*

Haž. *pek güzel Karagöz, pek güzel ha gajret, mangizlere konduk
demek dir.*

Šajrlerin biri : *benimle-de imtahan olurmusun :*

Kar. *haj haj.*

Šajr. *öjleise dinne.*

Kar. *brrr ... ben öjle şejlerden korkarmêjêm bē ? kêrêlmêş fêndêk
gibi ževablar var bende.*

Šajr. *žani dilden mail oldum kaşlarê bir jaja ben,
aldêrdêm aklêmê başêmdan gözleri elaja ben ;*

Kar. *žani dilden mail oldum gözleri lokmaja ben,
ā'zêm burnum jandê koşarken çorbaja ben.*

Šajr. *Bir kerre hatêrêm sajmaz salênêr a'jar ile,
başêmê ūrattêm dostlar bir ulu gaugaja ben ;*

Kar. *Hiç bir kerre hatêrêmê sormaz jumurtalê kadajif,
başêmê ūrattêm bugeže pilava ben.*

**26 Šajrler aferim Karagöz, artêk askêlarê hak ettin, bu šal ile bu on
lira artêk senin malêndêr al, nereje istersen götür.**

Kar. *ver ver (dejüp alêr ve Hažejvata) hajdê Hažejvat, hajdê
gidelim.*

Haž. *aferim Karagöz, aferim, hajdê gidelim (der giderler. šajrler-de*

savuşurlar, sōra kāve resmini-de kaldērêrlar, ondan sōra Kara-
gözle Hažejvat gelüp).

Kar. nasê Hažejvat, nasê? bana aferim dejl-mi?

Haž. aferim Karagöz, aferim! şindi gel ortak olalêm.

Kar. nasl ortak?

Haž. žanêm şindi paralarên jarêsê senin, jarêsê benim.

Kar. jō, sen bana brak, ben hesabini görejim.

Haž. hajdê bakalêm.

Kar. şimdi bir bir dā ne eder?

Haž. iki.

Kar. jo, bir bir dā bir bir eder.

Haž. žanêm bir bir olur-mu?

Kar. ne olmaz bē? birin üzerine bir dā kodūnnan bir bir eder, bir
dā korsan bir bir bir eder.

Haž. Karagöz, sen çeldêrdên-mê? nasê hesab bu, dur ver şunnarê-da
ben paj edejim.

Kar. žanêm beş beş dā beş beş, beşden beş çektê solda sêfêr avužuma
tükür; beş dā çektê evden kiražê çektê bişe kalmaz.

Haž. Karagöz sen galiba deliliklen bana para vermemek isteiorsun,
öjle-mi?

Kar. žanêm, hesab mejdanda, ama tāf herif hā; şindi bana bak, şu ²⁸
parajê üç paj edelim.

Haž. bir kimin?

Kar. biri benim, biri Karagözün, biride şajrlere ževab verenin.

Haž. hanê bana?

Kar. üçün biri-de sana.

Haž. sus edebsiz hattênê-huttênê bilmez seni.

Kar. ulan, o hattênê-huttênê ne olijor?

Haž. nasê ne olijor, lakerdêjlan paralarême jutmak istiorsun?

Kar. ne kēzēiorsun bē?

Haž. ben öjle lakêrdê bilmem, şindi paralarên beş lirasi benim, ²⁹
beş lirasi senin; olursa olur, olmazsa sennen ejiže gouga
ederiz.

Kar. ha gouga-mê, hajdê bakajêm, karşêlêna karşêlêk, çarşêlêna
çarşêlêk, pazarlêna karêşmam.

Haž. *Karagöz, ben lakêrdê-makêrdê dinnemem, sen ejilikten šu beš liraji verežeknišin ?*

Kar. *(kendi kendine) bir az dā kēzderejim-mi, azažêk dā damarêna basažak olursam, ejiže fitili alažak ; (Hažejvata) : šê Hažižau-žau, gel sena, šurdan üç lira verejim.*

Haž. *jok jok öjle lakêrdê-mê olur ? ben hêk-mêk dinnemem, ben paralarê isterim.*

⁸⁰ **Kar.** *(kendi kendine) ulan H. ‚paralarê almēžām‘ sanêp dipten tutušmā bašladê, artêk verejim dejl-mi ? (Hažejvata) : šej Haži-žaužau, ben sana šaka japtêm bē, ne o kadar kēzdên ?*

Haž. *nasê kēzmajêm ? ben sahiden japijor sandêm-de onun için.*

Kar. *al šu beš taneji, bakajêm.*

Haž. *ver ver külhane, bu ašsam jine beni kēzdêrdên.*

Kar. *kerataja bak, paralarê görünže jumušadê bē, haj kerata haj.*

Haž. *ben gidijorum.*

Kar. *ben-de gidijorum, e hajdê gidelim (dejüp ikisi bir a‘zdan :*

Ben sana demedim-mi,

kuzum sevme dokuz jar,

jar jar jar, sevme dokuz jar etc.

Kar. *(gidüp tekrar ašā inüp) šê jarêm ašsam jine bujrursanêz ‚Kanlê kavak‘ var (der gider).*

Karagöz.

II. Verseny-játék.

Hadsejvat (egy gázelt énekelve kezd kifelé jönni; a gázelt bevégez-
tével pedig a ,hej isten, a szerelmesek sétatere ehhez hasonló
hely nem lehet'-féle verset, utána meg a ,keze arcza tisztat'-féle
szövegtörödéket mondja, ennek végével meg énekszóval): Társat
nekem, mulató társat társat társat; társat nekem, mulató társat
társat társat! (E közben Karagöz hűhóval közeledve Hadsejva-
tot ütni kezdi).

Hads. Jaj, jaj, jaj Karagöz, hogy csókoljam lábaid, mit jelentsen
ez a bosszankodás? (ezzel H. megy).

Kar. Brrre... engem nem tudó és ennen magát teljességgel nem
ismerő oktalan ember. Mi dolog az, a kapu elé jöttél, szérüre
czékla, hej nekem czékla, zr zr mr mr' (ezt mondván Hads.
jön és a mint Kar. kezével ,mr'-t csinál, Hads. elfut). Hej czékla
bolondja gézenguz hej, még csak annyi mondani valód sincs,
hogy Karagöz aga bej efendi dühös-e, bosszús-e, elfáradt-e, bossz-
szankodik-e, vagy pedig maga magában félre beszél, avagy üres
zacskóból pénzt válogat ki? (A mint ezt mondja, jön Hads.).

Hads. Nagyra becsült estéd (*azşam šerifler*) boldog legyen (jó
estét).

Kar. Ma nem mehettem.

Hads. Hova?

Kar. Az ajándék kiosztó helyre (*başşes dā'lan jere*).

Hads. Ficzkó, szoltam-e én neked ajándékokról?

Kar. Hát én emlékről szoltam tán neked? (Ezzel Hadsejvatot üti).

Hads. Üdv (*sefa*) hogy jöttél (isten hozott).

Kar. Otthon felejtettem.

Hads. Mit?

Kar. A botot (*sopajē*).

Hads. Ficzkó, szoltam-e én neked botról? (Karagözt üti.)

Kar. Én meg tán említettem neked vas-pálczát furkóst? (üti Hadsejvatot).

Hads. Hanem uram, bármiként legyen is, fezt vásároltam magamnak és jövet hogy kipihenjem magam, hadd találkozzom Karagözömmel, gondoltam.

Kar. Hát oszt' mit csináljak, ha fezt vettél?

Hads. Ficzkó, így kell mondani?

Kar. Hogyan mondják no?

Hads. „Nevetve nevetve menjen darabokra a fejedenz' (jó egészséggel viseld) — nem mondhatod-e ficzkó?

Kar. Nevetve nevetve menjen darabokra a fejedenz'.

Hads. Így pompás, ime így kell mondani. — Ezzel uram, azon felül meg a fa is elfogyott otthon, s mondták hogy vegyek egy keveset. Megyek a fapiaczra és vettem öt tiz öl fát.

Kar. Nevetve nevetve menjen darabokra a fejedenz'.

Hads. Hallgass ficzkó, nem a fezről van szó, fát vettem, fát.

Kar. Nevetve nevetve menjen darabokra a fejedenz'.

Hads. Ficzkó, a fejem szemem hasadna el.

Kar. Nevetve nevetve menjen szét a fejedenz'.

Hads. Ficzkó nem így kell mondani.

Kar. Mit tudom én, te tanitottál.

Hads. Ficzkó, az a fezt illette.

Kar. Mit mondjak no?

Hads. „Nevetve nevetve égesd fel, mellette ülj és hamuját nézd', így nem mondhatod-e?

Kar. Nem nem lehet-e ,nevetve nevetve égesd fel, mellette ülj és hamuját nézd'.

Hads. Úgy, pompás, ime így mond.

Kar. Nevetve nevetve égesd fel, mellette ülj és hamuját nézd.

Hads. Ezt mondván uram, a minapi eső, hisz tudva levő, házam cserepeit mind összetörte és az eső mind befolyt a házba. Hívjak, mondok, legalább egy két ácsot hogy a cserepeket és még az itt ott beomlott helyeket is megcsináltassam; így a házat szépecskén ki is javítottam.

Kar. Nevetve nevetve égesd fel, mellette ülj és hamuját nézd.

Hads. Ficzkó hisz csak nem rég építettem e házat.

Kar. Nevetve nevetve égesd fel, mellette ülj és hamuját nézd.

Hads. Ficzkó, nem lesz kár érte?

Kar. Nevetve nevetve égesd fel stb.

Hads. Nem így mondják.

Kar. Hát hogy mondják?

Hads. „Óh, óh Isten ugyse, nagyon meg vagyok elégedve, jó kedvvel lakj benne, sohse hiányozz belőle” — ficzkó, nem mondanád-e így?

Kar. Mo.. mo.. mondanám, izé... óh, óh Isten ugyse, nagyon meg vagyok elégedve, jó kedvvel lakj benne, sohse hiányozz belőle.

Hads. Aztán testvér, hitelezőim egyike azt mondván, hogy Hadsejvat meggazdagodott, hogy házat épített, pénzéért jön; minthogy pedig én egészen kifogytam a pénzből torok torokba (egymás torkába ragadva) veszekedtünk, aztán meg perlekedtünk és mindkettőnket börtönbe csuknak.

Kar. Óh, óh Isten ugyse, nagyon meg vagyok elégedve, jó kedvvel lakj benne, sohse hiányozz belőle.

Hads. De czimbora, börtönben vagyok, börtönben.

Kar. Óh, óh Isten ugyse stb.

Hads. Czimbora, vajjon nem kár-e?

Kar. Óh, óh Isten ugyse stb.

Hads. Ficzkó, nem így mondják.

Kar. Hogy mondják hát no, mit tom én, te tanitottál.

Hads. Ficzkó, ha tanitottalak is, a házra vonatkozva tanitottalak; erre is úgy kell-e mondani?

Kar. Hogyan mondják hát?

Hads. Reméllem uram, hogy nem sokára valaki közbe vet magát és kiveszi, ne aggódjék, Isten segedelmével a másikat is kiveszik.

Kar. Reméllem stb.

Hads. Úgy — aztán Karagöz elvégre is mi ezzel jócskán vesződünk és a börtönből kibocsátanak bennünket. Én nagy örömben a mint futva-futva hazafelé jövök egy pék a kemenczéből ép kenyeret húzott ki és sebtében a lapát nyele egyik szememhez ütődvén, hát nem kifutott a fél szemem?

Kar. Reméllem uram, hogy nem sokára valaki közbe veti magát és kiveszi, ne aggódjék, isten segedelmével a másikat is kiveszik.

Hads. Ficzkó, a szemem futott ki.

Kar. Reméllem stb.

Hads. Ficzkó, nem mondhatod hogy ,reméllem hogy meg fog gyógyulni és nem sokára úgy kerül elő, hogy semmi se látszik meg'.

Kar. Reméllem stb.

Hads. Meg vagyok elégedve uram, meg vagyok elégedve (*memnun*).

Kar. Én is majom lettem uram, majom (*majmun*).

Hads. Ficzkó, nem majom, hanem megelégedett.

Kar. Mit jelentsen az?

Hads. Hogy örvendek, kedvem találtam benne.

Kar. Úgy mondd hát, nem pedig czipó (*somum*) lettem, citrom (*limon*) lettem.

⁷ *Hads.* Hej neveletlen hej, ficzkó te anyádtól nem kaptál nevelést (*terbije*)?

Kar. De igen.

Hads. Így nevelt?

Kar. Nem, a minap a konyhában voltam, egy tojás meg két citrom összenyomódva, egymással össze kavardott, aztán a fejemre öntötték és ugyancsak megmártásoztak (*terbije* = mártás).

Hads. Hej örült kutya, hej (*mezub*).

Kar. Sült bolond (*zerzob*) te vagy.

Hads. Hanem Karagöz egy két nap óta, a levegő rossz-e vagy pedig meghültem tán, nagyon fáj a fejem és gyomromban is baj van; este citromos kávé-t használtam, de mit sem használt.

Kar. Ej Hadsejvat, én téged egy orvosságra igazítalak, ezt csináld meg, semmi bajod se marad.

Hads. Mi az, lássuk csak, Karagöz.

Kar. Mindenek előtt végy húsz dram poloska kivonatot, hat mérföld szunyog sétáját, kilencz rőf méh dongását, tizenkét karát galamb szárnyát, hét vég ördög árfolyását, három ló tereh Veli efendi réjtjét, hetvenöt szekrény nyikorgását, hét szemer omnibus (vasárnapi) sajkát, tizenhárom persa mérföldnyi minare árnyékát, kilencz méter dobport, tizenegy gramm fehér tenger szeszt, száztizenhét okka laktuka salátát, tizenhárom tuczat márvány tenger szirupját.

⁸ *Hads.* Karagöz tán megbolondultál (*céldérdén*)?

Kar. Fürj (*beldêrjên*) te vagy, te csak ide hallgass.

Hads. Mit hallgassak? beszéded mind örült beszédje (örült hintése).

Kar. Hallgass csak hé, én ezt a keveréket a fő orvostól tanultam.

Hads. Lássuk hát, beszélj.

Kar. Most ezeket a szereket egy kávé csészébe felforrasztod, egy kis famozsárba megtöröd, azután hetvenfokú terpentint olajat tizenkilenc pohár liba zsírral összekavarva amazt az orvosságot ebbe teszed, még egyszer felforrasztod, aztán pedig naponként egy kávé kanállal egy-egy batmant (13¹/₂ okkányi súlymérő) eszel; ha marad valami bajod, csak hozzám jöjj.

Hads. Ficzkó, tán a cézudulád vesztetted el (megbolondultál), mi történt veled?

Kar. Igaz, igaz, mikor a terpentint olajat forralod, három kiló krimi tatárt (cremor tartari: borkő), — sokat ne kiabálj mert a torkod tépi szét, — ha még ezt is bele teszed, annál jobban meggyógyulsz.

Hads. Engem is megbolondít még.

Kar. Ne bolondulj hé.

Hads. Ficzkó, a mit mondtál se orvossághoz, se beszédhez nem hasonlít.

Kar. Hej ostoba gézengúz; nincs inyedre az orvosságom?

Hads. Karagöz, már vagy ezerszer megmondtam neked, mikor hagyod abba örültségedet?

Kar. Ficzkó, bolondság ez?

Hads. Bolondság hát, mi volna más? most hagyjuk abba a tréfát, egy kissé hadd gondolkozzunk ügyeinkről.

Kar. Miféle ügyről?

Hads. Karagöz, jer csak hadd hozzunk össze egy kis tőkét.

Kar. Én már megtaláltam a tőkét.

Hads. Ugyan Karagöz, miféle tőkét?

Kar. Olyan tőkét Hadsejvát, hogy párja sincs.

Hads. Lelkem Karagöz mitévő vagy, lássuk.

Kar. Mit tennék, boltot nyitottam.

Hads. Aztán?

Kar. Öt-hat száz tömlővel töltöttem meg.

Hads. Üres tömlővel-e?

Kar. Hallgass csak.

Hads. Nos?

Kar. Nyár jöttekor megnyitom e tömlőket, meleggel töltöm meg, szájukat jól betömöm és a télire megőrzöm; tél idején megint

más tömlöket nyitok meg, hideggel meg széllal töltöm meg, ezeket meg a nyárra teszem el.

10 *Hads.* Karagöz, lehetséges-e ilyesmi?

Kar. Mért ne lehetne?

Hads. Nos osztán mit fogsz velük csinálni?

Kar. Télen például fehér ruhát mosnak a mosónék és várják hogy a nap kisüssön, hogy a ruhákat megszáráthassák; ámde téli napokon három négy napban egy keveset ha felmelegíti a nap a külső levegőt és így a fehér ruha későn szárad. Az ujságokban kihirdettem, hogy mosónék számára ruhaszáritó szert árulok, most a mosónék engem megismertek és majd ha ruhát mosnak hozzám jönnek, egy tömlő meleget eladok nekik és fehérruháikat nagy gyorsan megszáritják.

Hads. Nos, nyáron mit csinálsz?

Kar. Nyáron például egy sereg vitorlás hajó várakozik hogy szél támadjon és a hajó mozoghasson; mostan engem megismertek és ha hajójukat útnak akarják indítani, azoknak is egy tömlő szelet adok el, és hajójukat utnak indíthatják.

11 *Hads.* Karagöz, még bolondtól sem telik ki, a miket most mondtál.

Kar. Ezt az álmodt meg magyarázd meg Hadsejvat.

Hads. Ficzkó, hát álmodtad ezeket?

Kar. Te meg tán úgy hallgattad, mintha való volna?

Hads. Persze hogy úgy, hanem gondolván, hogy Karagöz talán megbolondult, én is egészen megzavarodtam.

Kar. Hej ostoba gézengúz, hej.

Hads. Karagöz, most nincs sorja a tréfának (*latajfen*).

Kar. Ha volna, ennők.

Hads. Mit?

Kar. Ime a lapos rétest (*kadafejé*).

Hads. Ficzkó, szoltam-e én neked lapos rétesről? (Karagözre egyet üt.)

Kar. Én meg tán szoltam neked tepszi rétesről valamit? (Ezzel ő is üt.)

Hads. Hanem Karagöz, megmondjam-e idejövetelem okát?

Kar. Szólj, lássuk.

12 *Hads.* A minap, a hol a szerelmesek tere nincs-e?

Kar. Nincs.

Hads. De van.

Kar. Igaz, van.

Kar. Ime ott haladtam el, a mészárosokkal szemben levő költők kávéházában olyan zajt, lármát hallottam, hogy soha olyat (ne mondd, hogy menjen).

Kar. Ezt ugyan megtetted Hadsejvat.

Hads. De hidd el, hogy úgy.

Kar. Nos osztán?

Hads. Aztán láttam hogy mit nézel (*ne bakarsén*)?

Kar. Ökör (*bakar*) te vagy gézengúz, befogd a szád.

Hads. Jó sok költő ült ott együtt, hangszert vettek kezükbe és énekeltek is meg beszéltek is hozzá; úgy megtetszett, úgy megtetszett, úgymegtetszett... (ezt mondván Karagöznek egész az oldalához közeledik).

Kar. Ej te gézenguz, az orromba bús-e? hej gézenguz hej... úgy megtetszett... úgy megtetszett... mit jelentsen ez? (ezzel Hadsejvatot oldalba üti).

Hads. Éppen két órát ültem ott hallgattam, hanem csodálatos egy¹³ helye van, akasztó-e vagy mi, — elég abból, hogy egy sált akasztottak fel, rá meg tíz darab lirát ragasztottak; valamelyik következő estén egymással és bárkivel a ki akar, versenyezni fognak, a ki a másikat legyőzi, azé lesz a sál is meg a lira is.

Kar. Ugyan ne mondd, hej a kinek én az anyját ringattam.

Hads. Mi lelt Karagöz, szemeid úgy felnyitottad, mint a szerencse mondó kő.

Kar. Tíz darab liráról van szó Hadsejvat, hogyne nyitnám; hanem vajjon mit kellene tenni Hadsejvat.

Hads. Mit tennénk, mi telik mi tőlünk? hisz nincs bennünk költői tehetség, hogy menjünk mi is versenyezzünk. Ej Karagöz, tudsz-e hangszeren játszani (*saz çalmasênê*)?

Kar. Libát (*kaz çalmasênê*) is tudok lopni, réczét is tudok.

Hads. Ficzkó, nem úgy, nem tudod-e van egy hangszer, a mit kézbe¹⁴ véve zimbiri, meg zimbir zimbir-félét játszanak, ezt tudod-e?

Kar. Akár a szag (*moschus*).

Haj. Hát gázelt énekelni (*gazel okumasênê*) tudsz-e?

Kar. A falevél szagát (*kazel kokmasênê*) is tudom.

Hads. Ficzkó, hamuházi, nem falevél szaga, gázelt éneke, költő mondása.

Kar. Nagyon pompásan értem hé.

Hads. Eh Karagöz, lássuk hát, egy mentől finomabb skálát énekelj
(*gezin*).

Kar. (Lábbal lassan lassan sétálni (*gezmē*) kezd.)

Hads. Ficzkó, nem ilyen sétálás.

Kar. Hát hogyan kell sétálni?

Hads. Ficzkó, szájjal.

Kar. (Száját a földhöz dörzsölve kezd sétálni és miután egy keveset
sétált ilyen módon) ... ptüh ... ptüh ... fuj ... bivaly mocsokja
akadt a számba.

Hads. Ficzkó, nem így.

Kar. Hogyan hát no?

15 *Hads.* Lelkem emígy ,ugyan ember‘ mondd és úgy menj fel (*ček*)
rajta.

Kar. A létrán?

Hads. Ficzkó, ugyan csak buta vagy hé; — (énekel) ,ugyan ugyan
ember‘ ime ilyes valami.

Kar. Megcsinálom hé.

Hads. Rajta, hadd lássalak.

Kar. ,Ugyan‘ (kiabál).

Hads. Alláhra Karagöz hatott rám, hanem egy kicsit lassabban.

Kar. (egy kicsit gyengébben) ,ugyan‘.

Hads. Még gyengébben.

Kar. (egy kicsit még gyengébben) ,ugyan‘.

Hads. Még egy kicsit.

Kar. (még gyengébben) ,ugyan‘.

Hads. Még egy keveset.

Kar. (egy kicsit még gyengébben) ,ugyan‘ ... ppp ... hej gezenguz
hej, még egy kicsit, még egy kicsit, kicsibe mult, hogy nyeldek-
lőmet le nem nyelette.

Hads. Igazán Karagöz, jól tudod-e?

Kar. Pompásan tudom hát.

Hads. Eh, mire várunk, rajta menjünk, versenyezzünk talán sze-
rencsénkre mi nyerünk, és pénz szükségünkkel garashoz jutunk,
nem lehetséges-e?

Kar. Pompás, lehetséges.

Hads. Rajta, menjünk ha így van.

Kar. Rajta, menjünk! (ezzel mindkettő elmegy).

(Aztán a függönynek arra a részére, a merre Hadsejvat el-16 ment, egy kávéház képét helyeznek és a kép mellett ott ül a kávé is és a következő türküt énekelve a költők is mutatkoznak:

Dsezajer házai alacsony házak,
 Benne laknak bejek agák,
 Függönyt bocsásd le, hogy mások ne lássák.
 Szívnél is gyorsabb lovat megültél-e
 Égő szív hullámú társat láttál-e?

*

Dsezajer kapuja kapuja kapu ám kapu,
 Belől van a német ágyu,
 Éltem fenyegette a szívnek nyila.
 Szívnél is gyorsabb stb.

*

Nézzétek agák, a torony füstöl-e?
 A toronyban fülemüle csattog-e?
 Az én kínommal ó lány beérted-e?
 Szívnél is gyorsabb stb.

miközben a költők egyike egy másik dalt is énekel, jön Karagöz meg Hadsejvat).

Kar. Ez az a hely, a melyről szóltál, hát az mi ott a kezükben?

Hads. Ugyan Karagöz hallgass, egy kicsit lassabban szólj; ime¹⁷ ezek a költők a kikről szóltam, ime ezekkel fogsz versenyezni, no lássalak.

Kar. Brrr... ember, ezeket én egy ökölre is meggebesztem.

Hads. De Karagöz, te milyen versenyt (*urušma*) gondoltál?

Kar. Hát verekedés (*vurušma*) milyen lehet? ököl, lábrugás, pofoncsapás féle...

Hads. Az istenért Karagöz, így hát megszégyenítesz bennünket?

Kar. Már miért, hogy szégyenítenélek meg?

Hads. Karagöz nem ilyen verekedésről van szó, gázellel való versenyzés.

Kar. Hej ostoba gézenguz, miért nem szóltál hát az imént hogy hazulról egy darab kazelt (falevelet) vettem volna magamhoz.

Hads. Még most sem értette meg, ej na most mi tévők legyünk? most csuffá tesznek bennünket.

Kar. Mért osztán? ficzkó, be csodálatos egy ember ez.

Hads. Karagöz, azok most egy türkü-féle verset fognak mondani, neked meg kell rá felelni.

Kar. Így beszélj hát te is, kazelt verekedni, szatyort versenyezni, mi fajta szavak ezek?

Hads. Hogy leszünk hát, meg tudod-e tenni, avagy forduljunk vissza?

18 *Kar.* Mi van azon meg nem tenni való, öhö... öhö... vagy mit hittél. — Ej... költők, én Karagöz versenyezni jöttem veletek, rajta szóljatok.

Hads. (halk hangon) derék Karagöz, epém majd hogy ki nem pukkan.

Kar. Brrr... ilyen dolgoktól féljek én mi?

Hads. Úgy úgy rajta, pompás Karagöz.

Költők: Tessék erre, üdv hogy jöttetek, öröm hogy jöttetek. (A kávéshoz): Kávés, egy czukrost (kávét czukorral) és egy szeletet (egy szelet rahat-lukum).

Káv. Czukros egy, lugos alá; szelet egy, ajtó alján (ezeket kiabálja).

Kar. (a kávéshoz): lassan, fülem hártýája még megreped, a torkodat vízvezeték csövével furattad-e át?

Káv. Ej, negyven éves szokásunkat most hagyjuk-e abba? (ezzel a kávéház belsejéből ez a hang, itt a kávé hallatszik. A kávé megy, hozza a kávé és Karagöz meg Hadsejvat kávé isznak).

19 *A költők egyike:* Ej Karagöz, versenyezni jöttél velünk?

Kar. Mit gondoltál, míg egy magam fajta kapzsi ember létezik, majd ezt a pénzt még itt hagyja ragadni, már minék?

Költ. Ha így van tessék, szólj hadd hallgassuk.

Kar. Nem, ti szóljatok és majd én adok rá feleletet.

Hads. Pompás Karagöz, pompás, hadd lássalak csak.

Kar. Brrr... ki vagyok én?

Költ. Ha így van halljad hát (ezzel ezeket mondja):

Jer mulassunk egy estén át elrejtve Bebekben,
Célhoz jussunk kívánságunk szerint a világon.

Kar. Jer sátramba és a bábut bámuld meg az égen,
Ajándékot is hadd adjak egy lószőr szitában.

20 *Költ.* Serbetet adj ha egyesülsz, betegednek ír lesz,
Vaj így lábáról leesve maradjon ágyában.

- Kar.* A czukorfőzőknek esészejét én loptam volt el,
Fogva is maradtam jócska időn gálya rabnak.
- Költ.* Mind oda lett annyi sok törekvés igyekezet,
Meg nem könyörült mi rajtunk az az ezüst kezű.
- Kar.* Rostély fogó csinálással töltöttem időmet,
Egy parával fel nem ért az elviselt fáradság.
- Költ.* A szerelmezt biztatgatja és nem jön ölembe,
Hasonló nem találkozik az oda levésben.
- Kar.* Én beérem egy durva gyékényvel hogy ha volna,
Hallottad-e, hogy valaha cigány fekszik ágyban?
- Költ.* Párját nem is láthatta semmiféle ember, 21
Szépségben egyenlő vele tán van az angyalban.
- Kar.* Hadsejvathoz hasonló figura ember nincsen,
Nézése tán található majom és mókusban.
- Kar.* Úgy-e hogy pompás tőlem, nem-e? ... öhö ... öhö ...
- Hads.* Pompás Karagöz, pompás; engem ugyan majomnak tettél
meg, hanem se baj.
- Kar.* Majmot csinállok ugyan az emberből, hanem mértéket és
mértéket megütő majmot, brrr ...
- Hads.* Úgy Karagözöm, úgy.
- Költők egyike:* Mondok még egyet, halld Karagöz.
- Kar.* Lássuk, beszélj.
- Költ.* Hanem jól neki kászolódj, hé.
- Kar.* Te is jól hegyezd ám nekem füleidet.
- Költ.* Halljad: 22
- A téli napokban édes ízű társalgás kell,
Flóta, tambura, hegedű, zil, csengőféle kell.
- Kar.* A cigánynak sátorába minden éjjel harez kell,
Asztalára esténként buzakása leves kell.
- Költ.* Dalt énekeljenek a szivükből szerelmesek,
Részegesek gyűlésében szivrabló szép is kell.
- Kar.* Nyári napon síkra kelünk, sátorra szükségünk.
Üllő, kalapács, vas, szén és két ágú fogó kell.
- Költ.* Czukrot láttam mosolyogva ajkadhoz hasonló,
Zenével jár de kissé még gondolkozni is kell.
- Kar.* Nálunk a szamárt becsülik, tudod titkos okát,
Pompás a ló, de járása poroszkás legyen, kell.

- 23 *Költ.* Ugyancsak jó helvát ettünk, áldjon isten érte,
Egyiknek a másiknál édesebb mondóka kell.
- Kar.* Ha csapat vezértől jönne, egy ember is elég,
Mindnyájuknak kopasz fejű majom ugrálás kell.
- Hads.* Úgy Karagöz úgy, pompás hé, íme még jó költői tehetség
is van benned.
- Kar.* Mit hittél hát, de mi van még én bennem, a miről te nem is
tudsz.
- Költők egyike.* Hej Karagöz, még valamit énekelni fogok és ha meg
tudsz rá felelni, mesteremnek foglak mondani és kezéd csóko-
lom meg.
- Kar.* Szólj, szólj, ne késsél, nálam kész a felelet.
- Költ.* Figyelj :
- 24 A ki ember, nem hiányzik fájdalom fejéből,
Lehet-e el szabadulnunk a világ bajától ?
- Kar.* Az arany kifogyhat-e a tolvaj tüszőjéből,
Én beérem az én fattyam e mesterségével.
- Költ.* Hadd húzzam én továbbra is a szerelem lánczát,
Hanem uram őrizz meg ennek ötszörösétől.
- Kar.* Tegnap este fűszeressel a mint beszélgettem,
Jött és vagy három-öt egész sajtot tova cipelt.
- Költ.* Egy bájosnak szívem adtam, de nem kegyelmez meg,
Nem menekülhetek s zsarnok gonoszságától.
- Kar.* Reggelenként vágó hidra mentem, azt sajnálom,
Hogy öt vagy tíz töltött hurkát el nem is csenhettem.
- 25 *Kar.* No Hadsejvat, hogyan, nem jól beszéltem-e ?
- Hads.* Nagyon jól Karagöz, nagyon jól, csak igyekezz ; pénzhez
jutunk, mondhatni.
- Költők egyike.* Velem is kiállasz vizsgára ?
- Kar.* Haj, haj (ugyancsak).
- Költ.* Figyelj hát!
- Kar.* Brr... ilyen dolgoktól ijedjek meg én ? összetört mogyoró-
hoz hasonló feleleteim vannak én nekem.
- Költ.* Lelkemből megszerettem egy ijas szemöldökűt,
Megrabolta eszem fejemből egy barna szemű.
- Kar.* Lelkemből megszerettem egy czukor étel-szeműt,
Szám és orrom égett, a mint futottam leveshez.

Költ. Emlékem sem veszi számba, mással ölelkezik,
Barátaim be nagy bajba ütöttem a fejemet.

Kar. Emlékemet sose kérdi a tojásos kadajf,
Én az éjjel a pilálfba ütöttem a fejemet.

Költők. Pompás Karagöz, most már megérdemled az akasztót, ez az
a sál meg rajta a tíz líra tied, viheted a hova akarod.

Kar. Add add (ezzel elveszi és Hadsejvatnak): rajta Hadsejvat,
rajta menjünk.

Hads. Pompás Karagöz, pompás, nosza menjünk (ezzel elmennek,
a költők is eltávoznak; aztán a kávéház képét elveszik és Kara-
göz meg Hadsejvat megint előjön).

Kar. Hogyan Hadsejvat, hogyan? úgy-e hogy pompás volt tőlem?

Hads. Pompás Karagöz, pompás, most jer legyünk társak.

Kar. Milyen társ?

Hads. Lelkem most a pénznek fele a tied, fele az enyém.

Kar. Neem, te csak hagyd, majd megcsinálom én a számadást.

Hads. Rajta, lássuk.

Kar. Mostan egy meg egy mennyi?

27

Hads. Kettő.

Kar. Nem, egy meg egy annyi mint egy egy.

Hads. Lelkem egy egy lehetséges-e?

Kar. Mért ne lehetne? ha egyhez még egyet hozzá teszünk, egy
egy lesz; ha még egyet hozzá teszel, egy egy egy lesz.

Hads. Karagöz, megbolondultál? micsoda számítás ez? add csak,
majd én elosztom.

Kar. Lelkem öt meg öt annyi mint öt öt, ötből ötöt leveszünk, bal-
ról a nulla, köphetsz a markomba; ha még levettél ötöt, a ház-
ból is kiment a bérlő, semmisse maradt.

Hads. Karagöz, te talán bolondoskodásoddal pénzt nem akarnál
nekem adni?

Kar. Lelkem előttünk a számadás, be különös egy ember vagy; az
mostan ide nézz, ezt a pénzt három részre osztom.

Hads. Kié az egyik?

Kar. Az egyik az enyém, a másik Karagözé, a harmadik meg azé,
a ki a költőknek feleletet adott.

Hads. Hát az enyém?

Kar. A háromnak egyike a tied.

Hads. Hallgass erkölestelen, határt — mit nem tudó te.

Kar. Ficzkó, az a határ vagy mi mi lenne?

Hads. Hogyan mi lenne, szavaiddal talán pénzemet akarnád elnyelni?

Kar. Mért bosszankodol hé?

Hads. Én ilyen szókat nem ismerek. Mostan a pénzből öt lira az enyém, öt lira a tied; ha adod jó, ha nem, derekasan össze kapok veled.

²⁹ *Kar.* Mit veszekedés, rajta lássuk, feleletre felelet, vásárlásra vásárlás, alkudozásodba nem avatkozom.

Hads. Karagöz, én ilyes szókra nem hajlok, nem adod ide szép szóval azt az öt lirát?

Kar. (Magához): még egy kicsit bosszantom, ha még egy kicsit az erére tapintok, ugyancsak lángra lobban; (Hadsejvathoz) izé Hadsejvat, jer elő, három lirát adok.

Hads. Nem, nem, ilyen beszéd is lehetséges? én hik-mikre nem hallgatok, a pénzt akarom.

³⁰ *Kar.* (Magához): a ficzkó Hadsejvat azt hitte, hogy a pénzt nem adom oda neki és ugyancsak fenekestől felfortyant, most már oda adjam neki? — (Hadsejvathoz): Izé Hadsejvat, én csak tréfáltam veled, miért bosszankodtál annyira?

Hads. Hogyne bosszankodjam? mert azt hiszem, hogy igazán teszed.

Kar. Nesze itt itt az öt darab.

Hads. Add add hamuházi, ma este megint felbosszantottál.

Kar. Nézd csak a gézenguzt, hogy meglágyult, a mint meglátta a pénzt, hej gézenguz hej.

Hads. Én megyek.

Kar. Én is megyek, rajta menjünk! (Ezzel mindkettő egyszerre elkezdi:

Nem megmondtam stb.

Kar. (A mint megy ismét leszáll): izé, holnap este megint méltóztassanak, «Véres nyárfa» (akasztófa) lesz.